

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ “ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ”
ДУ “ІНСТИТУТ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ”
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІЯ
(м. СКЕРНЕВІЦЕ, ПОЛЬЩА)
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (м. ВАРНА, БОЛГАРІЯ)

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ
ГОСПОДАРЮВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН,
ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ
VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
23-24 вересня 2022 року

м. Одеса -2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ “ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ”
ДУ “ІНСТИТУТ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ”
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІЯ (м. СКЕРНЕВІЦЕ, ПОЛЬЩА)
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (м. ВАРНА, БОЛГАРІЯ)

**ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ:
СУЧАСНИЙ СТАН, ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

*МАТЕРІАЛИ
VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
23-24 вересня 2022 року*

УДК: 334.012.42:338

Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 23-24 вересня 2022 р.). – Одеса, 2022. 596 с.

У збірнику представлено матеріали учасників VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи», яка відбулася в Одеському національному економічному університеті 23-24 вересня 2022 року.

Розглядаються питання економіки, фінансів, інвестицій та інвестиційної діяльності, інновацій та інноваційної діяльності, публічного управління, підприємництва, конкурентоспроможності підприємств, інтеграційних процесів, національної безпеки.

Матеріали публікуються в авторській редакції з незначною загальною правкою, відповідальність за зміст та достовірність досліджень несуть автори.

Рибальченко А.В.

*здобувачка вищої освіти ступеня бакалавра,
Маріупольського державного університету*

Григор'єва В.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри приватно-правовий дисциплін,
Маріупольського державного університету,
м. Київ*

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Головною метою будь-якої з країн є досягнення рівноваги та сталого розвитку, яке має бути здійснено, завдяки ефективним механізмам регулювання економікою. Саме процес державного регулювання економіки постає рушійною силою для економічного розвитку, соціальної стабільності й підвищення рівня конкурентоспроможності нашої країни. Але даний процес наразі ускладнений головною проблемою – воєнною агресією з боку Російської Федерації та бойовими діями на теренах України.

Метою даної статті є аналіз сучасних механізмів правового регулювання економікою та визначення проблем їх діяльності в умовах воєнного стану.

Наразі відсутнє єдине поняття «регулювання державної економіки», але серед сучасних науковців можна виділити такі: Державне регулювання економіки - сукупність заходів державного впливу на об'єкти і процеси з метою певного спрямування господарської діяльності суб'єктів національної економіки, узгодження їхніх інтересів і дій для реалізації певних цілей [1, с. 25]. Тим часом В. Орешина зазначає: «державне регулювання економіки – це діяльність органів влади щодо впливу їх на процес суспільного відтворення з метою досягнення суспільно корисних результатів» [2, с. 93].

Також варте уваги визначення «Державне регулювання – це комплекс заходів держави, спрямованих на скерування суб'єктів економічної діяльності в напрямі, необхідному для досягнення поставлених органами державної влади й управління цілей» [3, с. 8].

Д. Зухба, Е. Зухба, Н. Каптуренко вважають: «державне регулювання – комплекс економічних і політичних заходів, які здійснюють державні органи з метою координації економічних процесів, спрямованих на підтримку оптимальних пропорцій суспільного виробництва і запобігання в ньому кризовим ситуаціям» [4, с. 10].

На основі проаналізованих визначень можна зазначити: регулювання державної економіки – це сукупність ефективних механізмів, які забезпечуються з метою підтримання і ф'якоординації економічних процесів держави та процесу досягнення суспільно корисних результатів, поставлених органами державної влади.

Оскільки попри наявність великої кількості вже існуючих проблем, задля поборення яких існує політика державного регулювання економіки, з'явилась ще одна, найскладніша – військова агресія з боку Російської Федерації, що стала приводом для введення воєнного стану 24 лютого 2022 року Президентом України [5]. Саме таке положення частково змінило підхід до державного регулювання економіки.

Велика кількість зусиль була кинута на подолання російської агресії, більшість сфер державного регулювання зазнала спочатку стагнації, а пізніше – змін, які були потрібні задля пристосування до нових умов життя. Сфера державного регулювання економіки не є виключенням. Варто зазначити, що приватний сектор бізнесу займає питому вагу у сфері економіки нашої країни.

Наразі бізнес в Україні продовжує нести витрати внаслідок бойових дій: «Резерви приватного бізнесу обмежені, вони вже використані. Компаніям потрібно вижити, щоб

продовжити роботу після перемоги над московією» [6], «Агресивна війна РФ проти України спричинила багатомільярдні втрати для української економіки. За перший місяць війни лише прямі втрати (без упущеної вигоди) малого та середнього бізнесу склали \$80 млрд. На кінець квітня загальні втрати української економіки, включаючи недоотримані інвестиції, оцінюються на рівні \$600 млрд. Збитки зростатимуть й надалі, поки цю безглузду війну Росії не буде завершено» [7].

Але, попри складні умови існування й щоденні бойові дії, бізнесу в Україні вдається адаптуватися, адже саме на нього покладена велика відповідальність не тільки перед партнерами, а й перед споживачами. У серпні Європейська Бізнес Асоціація провела опитування серед своїх членських компаній, які відновили свою роботу. З них 49% відновили свою діяльність у повному обсязі і ще 51% – частково [8].

Як один з інструментів вирішення проблеми зменшення витрат українських компаній внаслідок бойових дій та поліпшення стану їх функціонування на ринку – це запровадження змін у системі оподаткування та її оновлення. Таким чином, задля поліпшення становища економіки України та додаткового стимулювання бізнесу був прийнятий 24 березня 2022 року законопроект №7190 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період воєнного стану». Він зазначає про:

- звільнення імпорту від мита та ПДВ товарів, які ввозяться підприємствами, а також звільнення від митних платежів транспортних засобів, які ввозяться громадянами. Така пільга не поширюється на товари, які мають походження з держави - агресора;

- за рішенням КМУ дозволяти протягом періоду воєнного стану ввозити окремі категорії товарів без надання митникам дозвільних документів;

- призупинення реєстрації платником ПДВ, для нових платників єдиного податку на час воєнного стану, замість анулювання. А дата переходу на спрощену систему є дата визначена у заяві;

- продовження з трьох до шести місяців термін протягом якого після війни необхідно подати звітність, яка не була подана

- звільнення від ПДВ операції з ввезення товарів «спрощенцями» 1-3 груп;

- звільнення від сплати податку на житлову нерухомість, розташовану на територіях бойових дій за 2021 та 2022 роки [9].

Також Верховною Радою України була прийнята Постанова «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту» щодо забезпечення ефективного функціонування експортно-кредитного агентства» [10], щодо забезпечення ефективного функціонування експортно-кредитного агентства, надання стимулів українському експорту.

Ще одним кроком стало підтримання законопроекту № 7668-д щодо повернення оподаткування пального до другого читання. Народний депутат Железняк Я.І. коментуючи даний законопроект зазначив, що за фінальною версією законопроекту, яка була подана до другого читання були зазначені такі ставки на оподаткування пального: бензин 100€/ 1000 літрів; дизель 100€/ 1000 літрів; газ 52 €/ 1000 літрів.

Водночас по біопаливу, як уточнив Железняк, ставку з 100€ зменшили до 26€/ 1000 літрів та біодизелі 18€/ 1000 літрів - такі ставки для «біо-» будуть діяти на 5 років [11]. Таким чином, спроби вирішення даної проблеми запропоновані народними депутатами, спрямовані на оновлення системи оподаткування. Оскільки система оподаткування палива має оновитися, то така ситуація має значно покращити становище не тільки українських підприємств, які будуть витрачати значно менше коштів на оплату податків за паливо, а й нашій країні, оскільки кошти з податків влада може реалізовувати на основні витрати.

Тож, наразі українська економіка як ніколи потребує прийняття оперативних та ефективних рішень спрямованих на стабілізацію економіки та створення для її розвитку. Спроби держави використовуючи фінансові інструменти, зокрема зміни системи оподаткування на ринку палива вирішити питання наповнення бюджету, що в даний час безперечно важливо. Однак необхідно звернути увагу, що приймаючи рішення та обираючи конкретний інструмент державна влада повинні повної мірою відчувати доцільність, ефективність та перспективу впливу на економічні процеси.

Список використаних джерел

1. Азарян О. М., Шепелев О. О. Прогнозування та макроекономічне планування в системі державного управління національною економікою: теорія і практика: монографія; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. маркетингу і комерц. справи. Донецьк, 2010. 148 с.
2. Малиш Н. А. Макроекономіка: навч. посіб. Київ: МАУП, 2017. 184 с.
3. Михасюк І. Р., Швайка Л. А. Державне регулювання економіки: Підручник. Львів: «Магнолія плюс», 2016. 220 с.
4. Зухба Д.С. Принципи та проблеми державного регулювання. Донецьк: ППЦ «Донецьк», 2012. 25 с.
5. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 21.09.2022).
6. Війна, люди, бізнес і держава: спрощений погляд дилетанта на складне. *Економічна правда*: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/16/688202/> (дата звернення: 21.09.2022).
7. Втрати бізнесу від війни РФ проти України: де і як отримати відшкодування? *Економічна правда*: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/24/687375/> (дата звернення: 21.09.2022).
8. 200 днів війни – підсумки від бізнесу. *European business association*: веб-сайт. URL: <https://eba.com.ua/200-dniv-vijny-pidsumky-vid-biznesu/> (дата звернення: 21.09.2022).
9. Верховна Рада прийняла Закон щодо вдосконалення податкового законодавства на період воєнного стану. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/220869.html> (дата звернення: 21.09.2022).
10. Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України "Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту" щодо забезпечення ефективного функціонування експортно-кредитного агентства: Постанова Верховної Ради України від 03.02.2021 № 1191-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1191-IX#Text> (дата звернення: 21.09.2022).
11. Комітет підтримав законопроект про повернення акцизів на пальне до другого читання: яка фінальна версія. *Економічна правда*: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/09/14/691474/> (дата звернення: 21.09.2022).